„ЗАСТАВА“ излази редомце: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
За Србију
на четврт год. 3 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка нарочито за шире народне кругове уређени могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приопћење“ плаћа се 20 нов. од врсте

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 122. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 6. АВГУСТА 1895. ГОДИНА XXX.

ПЕСТЕР ЛОЈДУ.

„Мртваци брзо јаше“ — вели „Пестер Лојд“ у своме уводном чланку од недеље, за заступнике народности на народносноме конгресу у Будимпешти, а за тим их одмах на најподлији, најбезобразнији начин напада и сумњичи и њихов рад — акциони програм — назива лажју и подвалом, за који би им требало жиг издајства на чело ударити и земаљским судовима их предати да им за то суде, па позива угарску владу, мађарско друштво и све мађарске странке у отворену и безобзирну борбу против „издајника“.

Шта вам је чивуцко-мађарска господо ако бога знате; та не рекосте ли сами да смо „мртваци“, па од куда од мртвих толика бојазан? ил' зар је татарско-монголско-јеврејска крв рибија, кад мртви људи могу тако да је потресу, већ ако можда не верујете у вампире; ал' за то сте опет врло учени.

Но, знате ви врло добро, господо, с киме имате посла, знате ви да је резултат рада тих, које ви мртвацима називате, пропаст ваше тиранске владавине, па за то и пиштите и бљујете јед као гуја, која се у сред пожара нашла.

Па за што су народности, а специјално ми Срби, издајници? Зар за то, што двеста година служимо верно и искрено овој домовини и владарима њеним, и што никада нисмо жалили ни крви, ни новаца, кад год се то од нас тражило;

зар за то што смо вас онако лојално помагали, да до данашњега положаја дођете;

и што за то не тражимо ништа друго, осим оно, што нам по истинском одношају и историјском развитку Угарске припада.

Та нисте ли ви пре издајници, који под фирмом либерализма починисте најгрђе зулуме, који нам гоните име, веру и језик и хоћете са свим да их сатрете, а међу тим се непрестано безобразно хвалишете, да сте либерални. Нисте ли, велим, ви баш, издајице тога либерализма.

„Пестер Лојд“ пише „да је акциони програм савеза румунско-словачко-српскога, управо савеза витковских изазивача (леп тон!!!) беспримерно безобразно изазивање сваког патриотског, сваког поштеног уверења, да је то скроз револуционарно подузеће, које све негира, што је мађарскоме народу мило и свето, које уставу Угарске, угарскоме државноме праву, основним законима, историјскоме развитку и склопу Угарске рат оглашује, и то још крунише срамним закључком, да конституциелног носиоца св. Стеванове круне меморандумом узнемире“.

Овде већ морамо да посумњамо у здраву памет Макса Фалка, Фајглсберга ил' већ који је ово писао, јер све читам и читам, све двадесет и две тачке програма, који сам „Пестер Лојд“ у истоме броју доноси, па не могу ништа друго да нађем осим: „законитим сретствима“, „на основу устава“, „респектујући све законске наредбе“ и т. д. Или је можда наопако, народносни конгрес тајно закључио, да од свију Мађара скува један паприкаш, да истуца Банфија, Полоњија, Фалка и остале Леадере уставности мађарске, и тиме га опапри, па да онда хотентоте на ручак позове.

Но, оканимо се шале! Ово је врло важан и врло опасан симптом; јер ово не пише једна усијана глава, већ „Пестер Лојд“, **полузванични орган угарске владе**, даклем оваково писање инспирира сама угарска влада.

Ми смо дакле по „Пестер Лојду“ безобразни ниткови, непатриоте, револуционари, који хоће Мађарима да одузму све, што им је мило и свето, и то за то, што од Угарске хоћемо да створимо оно, што по природним законима и историји мора бити — државу, у којој су све народности равноправне. А они су честити и поштени људи, ваљане патриоте и либерали, за то, што нама тлаче све, што нам је мило и свето, што раде најнезаконитијим и најгрознијим средствима на томе, да нас истребе, да не станемо са шара земљина, и што нам не допуштају ни да јаму у земљи ископамо, па да у њу гукнемо: „ја сам Србин, Словак или Румун“, јер се боје, да не би из ње зова изникла.

Кулминацију безобразлука достиже „Пестер Лојд“, кад угарску владу зове у борбу против нас овим речима: „Најгрубија (allerrobusteste) политика против њих, биће најбоља политика.“

А ко је угарска влада? Зар је она представник једнога племена, или треба да буде преставник свију племена Угарске?!

Но ипак хвала вам, велика вам хвала, што у заслепљености и бојазни грдној изрекосте оно, што осећате и што ми одавна знамо, да се ми народности у Угарској данас немамо ни на кога обраћати и ни од кога ничему се надати; да и мађарско племе и угарска влада гледа у нами „сиротињу рају“ и поступа с нами као са туђинцима.

А рукавицу, коју нам добацујете, примамо и не бојимо је се, јер немојте мислити, да смо ми у Пешту пошли, као луда деца, да се извичемо, већ смо у њу отишли спремни, отишли смо, да само у име народа потпишемо акт, на коме је годинама рађено. да ће он уродити жељеним плодом, томе нам је јемац народ, који је овако свесно и једнодушно примио програм поверника својих за подлогу даљему, заједничкоме раду.

Нас ће потпомагати у борби против нас поштено мњење цивилизоване Европе, које не ће допустити, да се с нами у срцу њеноме, овако варварски поступа.

А сва твоја кукњава и пренемагање, драги „Пестер Лојде“, не ће ти помоћи; твоји и твојих дани су избројани, и једина услуга, коју ти још можемо учинити, то је хришћанска дужност, да ти на самртном часу стиснемо у руке поштану свећу.

Старина Новак.

ИЗБОРИ ЗА ДАЛМАТИНСКИ САБОР.

Бока, јула.

Већ подавно су расписани избори за далматински сабор. Нијесам хтео још да вам се опширније јавим, док избори не буду ближи, док се страсти мало више не распале, док не почну гњавити наш народ, китњасте прокламације хрватскијех вођа, у којима као обично, много обећавају, а дјелом засведочују баш противно, јер је њихова права карактеристика, да не изврше баш оно, што у својим програмима обећавају. Сад су страсти већ распаљене. Наши противници пуне своје листове чланцима против нас Срба, па је за то, мислим најзгодније доба, да се и ја по обећању, јавим.

Избори су заказани овим редом п. нов. кал. 7. септ. изабраће се двадесет заступника сеоскијех општина; 10. септем. изабраће се осам заступника градова и три заступника трговачких и обртничких комора, а 12 септембра десет заступника из разреда велепоредника.

Према пошљедњој статистици Далмације, Дубровника и Боке Которске и према већ проглашеним изборним именицима у сеоским општинама, изборништво Задар има 112 бирача, а бира 2 заступника; изборништво Бенковац има 67 бирача, а бира 1 заступника; изборништво Шибеник има 71 бирача, а бира 2 заступника; изборништво Книн има 114 бирача, а бира 3 заступника; изборништво Сплет има 127 бирача, а бира 2 заступника; изборништво Хвар има 87 изборника, а бира 2 заступника; изборништво Сињ има 71 бирача, а бира 2 заступника; изборништво Имоцки има 63 бирача, а бира 1 заступника; изборништво Вргорац има 67 изборника, а бира 1 заступника; изборништво, Корчула има 62 изборника, а бира 1 заступника; изборништво Дубровник има 33 бирача, а бира 1 заступника; изборништво Котор има 58 бирача, а бира 2 заступника. У сеоским општинама на 500 становника долази један бирач, тако да 465.000 становника бирају 20 заступника!

Задржао сам се подуже на сеоским општинама, јер је ту народ. У градовима су већим делом чиновници, зависни људи, а велепоредника имаде мало.

У сеоским општинама народ је већ узбуђен. Где су фратри и католички попови Хрвати, за себе предобили народ, бије се најжешћи бој, јер ће овога пута, да се огледају на изборном мегдану две хрватске странке: стара народна и нова хрватска правашка странка. Ова је посљедња искрснула 1892. год. из превелике мржње према Србима. С друге стране обе ове странке заједно борће се против нас Срба, а помагаће им по свој прилици и аутономашка странка, с којом ми Срби као да нећемо при овим изборима углављивати изборни компромис, јер од свеза с аутономном странком ми немамо никакве користи, а они је имаду.

Стара хрватска народна странка већ је издала своју прокламацију хрватским бирачима краљевине Далмације. У тој прокламацији сама странка себи и сувише кади истичући, како се она већ од 34 год. бори за иста начела. Жали што је у ово доба два пута пукнуо раздор међу народним „борицима“: први пут, 1879. год. **иступили су из њезиног табора „браћа“** Срби, који су с њом били од почетка народне борбе; други пут 1892. год., пукнуо је раздор међу хрватским заступницима, јер шест њих иступише из старога табора и утреше тим пут братској неслови, те ће тој странци сада „стојати насупрот“ не само стари противници, који **с народног** или с политичког гледишта не могу, да се с њоме сложе, него и скупина хрватских људи, који су од ње врло далеко у мисли, да радикална политика може бити кориснија од оне, коју су до онда водили. Главније тачке по ново у прокламацији обелодањеног програма старе хрватске народне странке јесу: „1. Ми стојимо непомично на стожерном темељу државнога права хрватскога и „целокуп-

ПОДЛИСТАК.

БУДИ СЕ НЕШТО!

СРПСКО ПОЗДРАВЉЕ
„НАРОДНОСНОМ КОНГРЕСУ“ У БУДИМПЕШТИ

Пешто! Буди се нешто . . .
Држ' ми се мудро, вешто!

*

Буди се нешто, буди.
Па, људи, јесмо л' **људи?**
Да л' се суочит' смемо,
Па да се разумемо?
Да л' ћемо будно знати
У боју — не заспати?
Неће л' нас љубав ова
Бацити у зла нова?
Ма, неће, неће, браћо!
Ко год се **слоге** лаћ'о,
Тај штете није им'о —
Искрене кад се прим'о.
Па јесмо л' пошли тако?
Свуд ћемо стићи лако!

*

Ено! Већ браћа стижу,
Да бедем роду дижу,
И извиђу срца своја
У кулу на три боја.
И кула неће пасти,
Него ће расти, расти —
Док год је **Срба** туна,
Словака и Румуна,
И док не скрије тмина
И Саса и Русина . . .

Србин, Румун и Словак!
Словак у боју новак,
Ал кадар и крв лити,
Кад ваља — човек бити!
А данас за тог боја
Иште се само — зноја.
Па дајте, браћо, дајте,
Знојем се окупајте!
Па ако правде има —
Биће вам правде свима.

*

Ти ми се, Пешто, дичиш,
Да земном рају личиш,
А у нас дуж и преко,
Да тече мед и млеко.
Па дај, покажи, Пешто,
Да и ти вредиш нешто:
Да из тог таштег дима
И нечег стварног има.
А ми, кол'ко смо знали,
Ето стварно смо дали.
Али то наше стварно
Није ти злоковарно.
Та то и Богу гове;
Та то се **Правда** зове,
А све ће бит' и прећи,
А правда — мора доћи!

*

Ал ти се ругаш, Пешто!
Па нека! Тешто, тешто.
Смеј се ти, смеј се само,
А ми већ плакат' знамо.
Ал могу доћи дани
И за те уплакани.

Па ако дођу нешто,
Шта мислиш онда, Пешто:
Ко ли ће да те теши?
То **данас** — сама реши . . .

*

Пешто! Буди се нешто . . .
Држ' ми се мудро, вешто!

У очи св. мајке Анђелине 1895.

Сима Лукин Лазић.

РАДОСНА ПОЈАВА.

На утјеху „Једне жалосне појаве“ господин Станојеве.

Размазили су ме! Сад тек видим ја, како су ме грдно размазили и разњежили. Јер за ово десетак година, откако се злопатим пискаријом на књизи и новинама, жњео сам ја у народу своме српском све саме похвале, па често и прећеране — незаслужене. Па то ме ваљда размазило, па морда сам с тога овако и осјетљив на сваку, која се за мном рече.

Но од свег мога рада највише прашине успрашише „Срби у давнини“. Чим се та књижица појавила, обасут сам стотинама најласкавијих писама, која ми стизаше из свих крајева и свих слојева народа српског, почев од митроносних архијереја и дипломисаних учењака, па до једва писменог Србина занатлије и ратара. Ал осим те „приватне славе“ моје, „Срби у давнини“ славно прођоше и кроз јавно мњење српско. Десетак и више најугледнијих јавних гласила обасуше хвалом тај скромни рад мој, а понајвише ми кадише баш најљући начелни противници моји.

Свак други на мом мјесту, можда би био блажен и сасма задовољан тако одличним свједоцбама од људи разних начела. Али ја не бијах задовољан. Части ми — не! Та слава и хвала не приону за ме. Него сам још зеленио од једа и црљенио од стида због некојих тих похвала, особито због оне препохвалне оцјене у београдском „Дневном листу“, гдје се мојим „Србима у давнини“ намеће нека „научна вриједност“, а мени се подмеће ни чим незаслужена почаст „озбиљног научењака“! А нити сам ја какав научењак, нити је та моја књига какво научно дјело. Ја сам — ако ми се дозволи — само скроман служитељ Српске Мисли, па тој мисли покоравам све, и њој служим ја по сили сила својих, по снази снаге своје. У осталом, ко сам ја и шта су моји „Срби у давнини“ — рекао сам већ јасно и прејасно у истој књизи. Па за то сам зеленио и црљенио, што људи на силу Бога неће да ме разумију. Па за то сам одмах процуњао писца оне оцјене у „Дневном листу“, те сам му писао крупно писмо. Али му се не захвалих на похвали, него сам га још укорео и најљубазније молио, да ме никад више онако не хвали. А писац тај **висока** је личност, висока и положајем и честитошћу својом, а похвалио ме онако из најплеменитије намјере. Па за што му се ја показах тако незахвалан? За то, што сам поуздано знао, да ће се оном прећераном хвалом само пробити нова бреша, кроз коју ће ми ускакати за врат моји противници. А што год је незаслужнија слава, тим шира бреша — тим лакши посао мојим противницима.

Па, заиста, ова слутња на длаку се испунила. Та пуста „слава“ моја није дала спавати некима који на меким душецима сниј евају о „будућој“ слави „будућих“ заслуга својих. А понајвећма ми се

ности Хрватске“, а према томе тежимо да се Далмација што скорије сједини с Хрватском и Славонијом, и да се хрватској држави поврати све старије њезине чести. 2. Под заштитом тога хрватскога државнога права, ми признајемо да Хрвати и Срби у Далмацији уживају иста права у сваком погледу, како сачињавају један те исти народ, изван којега не признајемо да има другога у Далмацији . . .“ За тим обећава прокламација оно, што су потписани већ сваки пут обећали, а никада не извршише и позиваше народ, да бира људе, које ће му она предложити и да ће тим путем „уједињени хрватски народ, под закриљем славне владајуће куће, заузети пристојно место међу просвијетљеним народима!“

Нова хрватска правашка странка још није усрећила своје бираче изборном прокламацијом, него њезини прваци, где им је бољи рачун, или буне против старе хрватске странке, или против Срба истичући како је католичка вера у опасности и како ће Срби све католике „повлашити“: стара песма наших поштених противника!

Аутономашка странка не чује се ни да је жива

А ми Срби? У сеоским општинама можемо, да рачунамо на изборништво Книн, на ком живи Срби скачу, а Хрвати копају „хрватске“ старине, и на изборништво Котор. У градовима слаба нам је нада, а велепоредници у Боци даће нам једнога заступника. Ми Срби не можемо ништа више добити, а изгубити можемо, ако не будемо опрезни и — сложни. И баш у овим изборима као да ће се најбоље показати наша стара мана: неслога. Сваки би желио да буде заступник, а не пази да ли је за то способан и да ли има способнијега. Свако место хтело би, да продре са својим кандидатом особито у Боци, а по нека места имају и оба кандидата. Проносе се најразноврснији гласови, које за сада нећу да јављам, али се поуздано можемо надати, да ће српска свест, очита опасност, која нам прети од наших непријатеља, невоља, у којој се већ овако налазимо, сложити наше бираче и да ће на дан бирања једногласно и братски бирати оне људе, који су заиста заслужили да буду народни преставници. **М—С.**

Нови Сад, 5. августа.

О искључивом праву точења. О укинућу искључивог права точења у Хрватској и Славонији, било је доста писања и говора, па су се најзад и скупштине заинтересованих састајале, да о томе своје закључке донесу. Ствар је дошла пред бана и владу, а одавде и пред угарску владу — те како „Нар. Нов.“ јављају, овако је та ствар за сада решена:

„Како дознајемо с меродавне стране, нису се до сада могле довршити расправе, које је кр. угарски министар финанција заметнуо гледе пореза на „жесту“ са ц. и кр. министром финанција, а услед тога није кр. угарски министар финанција могао приправне радње довршити, пре летњих празника заједничкога сабора, те ће ову законску основу моћи на уставно претресивање предложити сабору тек онда, када већ осигурање точарине за годину 1896. има бити довршено.

Из тих разлога био је кр. угарски министар финанција присиљен дати осигурати точарину за год. 1896. још досадашњим начином, па ће услед тога искључиво право точења пића у овим крајевима постојати још само године 1896., дочим ће измаком године 1896. то право потпуно престати и тиме бити удовољено једној од опћенитих жеља.“

*

Ческе ствари. У братској нам ческој краљевини већ се у велико спремају за нове изборе ческих земаљских саборских посланика, који ће се већ у октобру у своје прво заседање састати. Особита живост и изборна агитација опажа се скоро подједнако код обе ческе странке, те се управо и прибојавамо, да тај очевидни антагонизам између младо-Чеха и старо-Чеха не буде кобан по саму ческу народну ствар.

Обично је, да трећи побере успехе онде, где се двоје свађају, па се тога ми и бојимо, јер би нам било и као Србима и као Словенима жао, да света ческа ствар баш од неспоразума својих синова страда.

Како стижу последњи гласови, младо-Чеси су решили, да сазову свој велики партијски скуп у Праг, а старо-Чеси опет свој у Колин. Младо-Чеси иду још и за тим да ће се — како један младочески лист јавља — на њиховом скупу поглавито о томе и говорити, шта би требало радити и подузети, да на будућим земаљским саборским изборима, ни један старо-Чех не буде изабран. И ако немамо разлога бранити старо-Чехе, нарочито ради њихове прошлости — и ако непоколебиво верујемо у народну љубав — силан патриозам бујних младо-Чеха, ми би ипак желели да ствар не узме хрђав пут, те да праведна ческа ствар претрпи штете, баш због међусобног трвења њене рођене деце.

Што мора бити нека буде, а што не мора бити, то нека не буде, толико вам ми као искрена браћа препоручујемо — и у то име, на здар!

ПОЗДРАВИ НАРОДНОСНОМ КОНГРЕСУ.

ВРШАЦ. Сложно и истрајно на заједничком мегдану, туђе нећемо, своје недамо. Живели! — Андрија Владисављевић, Коста Ђорђевић, Јован Поповић, Стеја Павков, Драгутин Владисављевић, Коста Каначки, Божидар Вијатовић.

ВРШАЦ. Срдачно поздравље, сакупљеној пећеничкој нам браћи, сретан нам рад. — Милан Стојчев, Ђока Панчевац, Ника Војнов, Коста Радак, Сава Радак, Пера Оморац, Жива Мунтић, Жива Паркадић, Илија Радак, Попов Ђорђе ратари.

ВРШАЦ. Желимо срећан рад, слогу и вечити напредак. — Лаза Каначки, Лаза Петровић, Стеја Петров, Жика Павков, Матицки Пера, Месицки Васа, Јоца Радак, Стеја Петровић, ратари.

ВРШАЦ. Слава вам браћо и на славу роду. — Мита Пекаровић, Ђура Богдановић, Гига Андрејевић, Бранко Путић, Вељко Панчић, Мита Токин, Стева Токин.

ВРШАЦ. Првацима народносне заједнице, кличемо из свег срца слава вам, а дај боже, био вам рад крунисан најбољим успесима. — Јоца Ранчин, Шандор Тодоровић, Коста Цвејић, Ђока Пауновић, Андра Илкић, Стева Субор, Ђока Цвејић.

ВРШАЦ. Нека вас удружи мисао, на верско народносне нам светиње, желимо вам успеха. Живели! Милутин Трбић, Васа Драгић, Јоца Ранчин.

ВРШАЦ. Бранимо јуначки своје светиње, ко се сам чува тог и бог чува. — Драгутин Владисављевић, Божа Павков, Коста Павловић, Владимир Ранчин, Јоца Барбуловић, Мита Ранчин, Свет. Ранчин.

ВРШАЦ. При одсудном часу бића, ни небића, рода мога, рода пећеног, поздрав збору народа и народности, спрам жртава домовине ове, Срб јунака кнеза Павла, одушевљено довикујемо: да је Србин свестан свога, и за правду бога, готов бранити веру скупа до једнога. — Балашевић.

ВРШАЦ. Живела народносна слога, у њој гледамо свој спас. — Васа Каначки, Јова Милосављевић, Жива Веселинов, Ђока Лилин, Ђока Стојаков, Таца Јелишин, Јован Каначки, Стева Лунгин, Жива Бајић, Васа Мојсејев, Ђока Мојсев, Пера Панов, Светозар Попов, ратари.

ВРШАЦ. Одушевљено поздрављам народносну заједницу, весника лепше нам будућности, само сложно истрајмо на послу, па да нас види бог. Живели браћо! — Арон С. Јовановић.

ВИНКОВЦИ. Измиренима, уједињеним, истрајним, Бог помогао. — Ђура Бакаловић.

ВУКОВАР. Живели народности конгреса. — Војин Сттфановић.

ВЕРИСХОФЕН. Немогући лично доћи, искрено поздрављам братски збор народности, радујем се што у данашњем збору видим, једва једном остварену солидарност народности, желим да уједињеним силама скорим извојујемо истинску равноправност, и једнаку слободу за све народности. — Др. Илија Вучетић, из Новог Сада.

ВАРЈАШ. Сложно браћо, у слови је спас, живили покретачи. — Јован Стојановић.

ГОСПИЋ. Сав образовани широки свет, са највећим саучешћем, прати витешку борбу у братском загрљају, данас налазећи се три мученичка јуначка народа. Дични борци сложите се на овом значајном, једва дочеканом уставном мегдану, а господ бог као највећи заточник потиштене правде, увенчао вам ваше племените груди и подвиге жељеним успехом! Кличемо једнодушно испод нашега гордог Велебита: сретна и дуговечна била слога српско-словачко-румунска. — Срби Личани.

ГОСПОЂИНЦЕ. Светао вам образ на дивану, као што беху прадедовске мишице на мегдану! — Госпођинчани.

ДОЛОВО. Са девизом: у снопу је прут јак, поздрављамо народносни конгрес са жељом, да уроди лепим плодом задовољства, свију немађарских народности у драгој нам домовини. У име Срба општине доловске. — Павел Барбу, Васа Ђурђев, Тоша Павлов, Ђока Живановић, Вељко Стефанов, Живан Стефанов, Васа Гаврилов, Панта Павковић, Анта Милин, Михаил Ракић, Светозар Станисављевић, Алекса Мавродин, Тоша Вуковић, Ђока Мунћан, Коста Димитријевић, Марко Кусићки, Андрија Драгановић, Лазар Ердељан, Паја Стефановић, Мата Рацић, Сава Малетић, Јован Ердељан, Дмитар Дечермић, Гаврил Дечермић, Пера Стојановић, Аца Вемић, Аца Живков, Павле Вишнички, Петар Болгарић, Гавра Ракицић, Стеван Поповић, Алекса Живановић, Милутин Барајевац, Никола Божик, Васа Ракицић, Зарић Јосим, Сава Јовановић, Тома Деспотов, Светозар Живојновић, Васа Ђурков, Сава Ракицић, Жива Савков, Лаза Фука, Стеван Фука, Риста Јованов, Жива Божјак, Андреја Божјак, Гига Радивојев, Матеја Мијаилов, Панта Мијаилов, Лаза Попов, Стеван Ракицић ковач, Коста Ракицић ковач, Коста Ракицић кројач, Светозар Живојновић, Иса Пешић, Андрија Рацић, Коста Пешић, Танасија Ашковић, Стеван Болгарић.

ДЕВА. Den Freicheitskaempfern aller Voelker ein donnerndes hoch! — August Nicoara.

ЕЧКА. Поздрављамо данашњи састанак, кличемо сретно напред, живело братинство. У име Ечкана — Теодоровић, Магданић, Магда Михаљ, Стефан Гаврило Кадарену.

ЕЧКА. Приликом народносног конгреса за свету дужност сматрам исти, са српским одушевљењем поздравити, са усклликом: брату брат а душману рат! — Милан.

ЕЧКА. У име Романкиња, желимо братинству, дуготрајност и ојачан успех. — Анита и Виара Магда.

ЗЕМУН. Сретан нека је споразум и сложан рад, нек плодовит буде наш народносни спас. У име малих и незнатних. — Ђ. В. Жекић.

(Наставиће се)

Политичке новости.

Србија Овамо онамо, па краљ Александар ипак отпутова, заједно са својом мајком. Ми смо од првог почетка још, били против овог путовања, па и данас остајемо при томе. Јер ко нам може доказати да су прилике у сусетству Србије као и у њој самој тако повољне, да је краљ могао мирно из земље на бесцјелан пут отићи А онда и да нам баш ко то докаже, како би оправдао овај пут у опште, који се предузима из никакове користи за земљу, и без икакове потребе за владара српског?

Али краљ није тражио разлога, он је хтео да иде и отишао је, па ће се ваљда и повратити кад му се свидило буде. И то је ето све што се о овом најновијем путу краља Александра може рећи.

Међутим ни о другом се ничем не чује из Србије. Напредњаци заједно са Стојаном Новаковићем, који се је сит наобећавао и нафалио, шта ће све учинити он и његова влада у Србији — повукли се у тишину па ћуте као рибе.

Понамештали се сви редом по масним државним службама, па њима добро а Србији како бог да. Али умели би напредњаци бити и бесни; чинили би они, као и пре што су, чуда и покоре — но ствар са новим зајмом, та им је побркала рачуне.

Како који дан све више има изгледа, да од новог зајма неће баш ништа бити, и да ће се за целу ту срамну работу моћи рећи: кисела вода, ћорава посла! А да је нешто ствар са зајмом добро испала и да су се напредњаци новчано подкожили, бре пуцала би кожа јадног српског сељака. Овако ћуте па чувају оно мало службице,

---

узврпољило, баш оно исто моје „момче риболовче“, по имену: господин Станоје Станојевић. Осјетило оно, да га нешто жуљи и ремети му златне снове, па што ће и како ће да се прослави, него дај опет удри по изнуреним леђима једног новинарског Симеуна. Па и право ми је тако.

Јер, каже: „Ако је и до славе — и славе је доста било.“

А ето било је и незаслужене славе, па нек буде и срамоте незаслужене. А господин Станоје к'о мисли, да је баш он најпозванији за то, те се испотекар заврже перцем гушчијим и полеће опет у бој на „Србе у давнини“, па у 25. броју новосадског „Браника“ од 1895. иструђи он сву своју памет у облику „Једне жалосне појаве.“ Истина, тим поновљеним насртајем није он циљао непосредно на моју маленкост. Ја му се зар чињах преситан за пишан; те овог пута узе на зуб мог оцјењивача, који се у 181. књизи „Летописа“ Матице Српске доста повољно изразио о „Србима у давнини“. По томе, дакле, ја бих могао с миром да отаљавам свој посао и да пустим преда се тога оцјењивача мог, нек се он сам ода зла брани. Али почем штовани тај Србин још никако не нађе за вриједно, да подијели перје са господин Станојем — ево морам ја да крадем од Бога дане.

А тргнућу кратко, од рамена, по коме опанци, коме обојци.

* * *

Кажу људи, да су будале најмудрији филозофи. Будала човјек уврти у главу макар какву будалштину, на прилику, уобрази да је он Бог Саваот, па тако ти он боговски превјекоти свој злеуди вијек. Па, болан, и „срећа“ је то, „блаженство“ је то! А чујем ја, да се господин Станоје Станојевић баш сад учи философији на високој школи бечкој. — У реченом умотвору своме г. Станоје поносно кличе:

„Г. С. Л. Лазић, писац „Кратке повјеснице“, одговорио је на моју белешку (у „Стражилову“) читавом књигом од 232. стране — „Срби у давнини“, Загреб, 1894. — у којој је у полемичном тону, који је против мене управљен, хтео да докаже све оно што је написао (и т. д.), па: „наравно није пропустио да ме том приликом и лично нападне“.

Ва истину, Србине мој Србаковићу, овако силно уображавати о себи може само оно чељаде, које је на правом путу да постане „срећно и блажено“. И ја само жалим, што сам изазван, да порушим то „блаженство“ господин Станојево. А хоћеш — нећеш — мораш. Јер, случајно зар, сам ја „Србе у давнини“ зачео прије но што сам и слутити могао, да под овом капом небеском битише и Станоје Станојевић. Зачео сам их најприје под именом „Жабец напуханец“, а на то ме је изазвао прво и прво безобразан напад „Obzora“ и „Hrvatske“ а за тим сличан напад у 9. броју београдске „Будућности“ од 1893. Тим поводом почех ја писати „Жапца напуханца“ у подлиску 86. бр. „Србобрана“ од 1893. и продужих кроз осам бројева, па у бр. 94. заковрнух шију „жапцу“ томе, да га наставим касније у посебној књизи, под новим именом: „Срби у давнини“. А све ово збило се у години 1893. — мнохо пре госп. Станоја. Па тек на мјесец дана по прекиду „Жапца напуханца“, кад сам ја већ објавио „Србе у давнини“ — тек онда први пут искрсну преда ме Станојевић у 1. бр „Стражилова“ од 1894. И то је она хваљена „белешка“ његова, о којој он уображава, да сам ја на њу одговорио „читавом књигом“!!! Све ово речено је бар десет пута и јасно објашњено у истој књизи мојој. А господин Станоје ваљда је морао прочитати књигу ту прије, но што јој се наметнуо за судију. Па кад он ипак тврди, да је та књига само неки „одговор“ на „белешку“ његову, онда стоје само двије могућности: или госп. Станоје обмањује сав свијет, или себе сама.

Ал то је само прва неистина г. Станоја Станојевића. Није та књига тебе ради написана. То ти је друга неистина. Оно, јест истина, да сам ја њом а тебе ошукнуо. Ал то је ишло само узгред, као што узгред ошинух и оно загрепско „ђаче полетарче“ из „Будућности“. Али вама двојици за љубав не написах ја „Србе у давнини“, но једино ради оних: „које је преластила и опчинила једна лудачка хаљина пророка троносца и њен скутоноша „Жабец напуханец“ — а то је „Hrvatska“ и „Obzor“. Изриком тако рекох ја на стр. 15., а на стр. 21. рекох овако: „да се не би нашло „можебитне“ младе ђеце луде, која би могла повјеровати крештању „Obzorovom“: ево ћу показати и доказати, да ја баш ништа нијесам исисао из својих прста — — И само тога ради пишем ја ово, а не ради надувеног жапца свезналице. Јер говорио ти њему ил не говорио — све толико ти чини. Одскаче од њега све, као торба са маните мазге.“

Вараш се дакле по трећи пут, кад се хвалиш, да је онај мој „полемични тон“ створен теби за љубав и да је, ли „против тебе управљен“. Тај тон је само једна особина мог пера и њим се служим ја само у извјесним радовима. А тај сатирично-полемични „тон“ илити „стил“ измислио сам ја још онда, кад је твоје господство жуљило скамије новосадске гимназије. Још фебруара 1891. у подлиску „Србобрана“ почео сам ја писати „Шило за огњило“ и писао сам га тим стилом неке три годинице застопце. А кад сам тим истим „тоном“ писао и „Србе у давнини“, ја сам тамо полемисао са многим људима, особито и поглавито са „Obzorom“, а господин Станоје није онђе био ни девети у плугу. То види свак, ко само завири у „Србе у давнини“. Али то не види само њихов судија, господин Станоје, коме се прохтело бар да уђе у календар, те се гради мученик.

И по четврти пут вара се господин Станоје, кад мученички преврће очима к'о преблаги Јеврем, па кука: да сам га ја „том приликом и лично напао“. Нигђе у тој књизи ни једним словцетом није поменут Станоје Станојевић. Тамо се он помиње само као неко „момче риболовче“. Ал ни под тим именом ја њега лично не вријеђах, нити га нападах, но само се — браних од његова насртаја. А браних се тако, што сам се узгред шалићкао с њиме и свјетовао га као мајка Доду. Ал образа му ни прстом не дирнух. Но кад му је стало до мученичке славе — ево сад га ни лично не штедим.

Ама, како ћу га и штедити, по Богу брате, кад он бунца заманце, па у једном истом зијеву и по пети пут неистинито каже: да сам ја само „хтио да докажем све оно, што сам написао“. Ко год је макар овлаш прочитао моје „Србе у давнини“, тај већ сам види потпуну голотињу господин Станоја. Јер све што сам ја хтио, да кажем књигом том, све сам ја то тамо и доказао стотинама доказа и образложио стотинама разлога из стотине најодличнијих писаца. Али, на против, госпон Станоје у својој

пуштајући мучки у свет, познате „антидинастичне“ брошуре.

Но иде време носи бреме — па ће и напредњацима осванути црни петак — па ће и Србији гранути сунце слободе, када ће и народ и држава данути душом, и изаћи из ове загушљиве атмосфере неуставности, безвлашћа и безакоња, која хоће да је са свим угуше.

— **Интерпарламентарна конференција у Брислу** свршила је свој посао. Румунски посланици уложили су сав труд да обавесте чланове о потиштеном стању народности у Угарској, а Апоњи, Пазмандије и Јокајија понављали су против њих све оне лажи, којима Мађари непрестано пуне Европу. У томе је Апоњије превазишао све, и човек се мора чудити од куд је племенити гроф накупио толико лажи да их уједанпут изнесе. Велика је добит, што се то питање већ једном пред Европом покренуло, а временом ће се за цело и много више постићи. Из разних **четрнаест** европских држава присутно је било у Брислу **шездесет** посланика, и пред њих је сад изнесено наше стање.

Ако се обистини, да је усвојено да се до године у **Будимпешти** одржи та конференција, онда смо ми само у добитку. Представници Европе биће нам у близини и ми ћемо лакше са њима у додир доћи, а савезне три народности, требале би донде да зготове свој меморандум, да би га исти чланови интерпарламентарне конференције добити могли. За нас Србе ће и то добро бити, ако се та конференција у Будимпешти одржи, што ће се можда донде и наша браћа у краљевини за ову установу и нашу ствар загрејати, те придружити се Румунима, а Будимпешта им је и тако близу, где се они и тако често налазе.

— **Забрањена Мартиновићева прослава.** За неколико дана хтели су неки пештански грађани да прославе стогодишњицу погубљења мученика за слободу **Мартиновића**, који је српског порекла био, а спремао преврат против ондашње владавине. Та је прослава строго забрањена, што је Мађаре врло јако озлоједило, те се неки спремају, да и поред забране ту прославу одрже.

— **Радосна појава код Саса.** Код ердељских Саса почињу се показивати последице народносног конгреса. Њихов посланик *Филч* увидео је да после овог корака, Саси не могу остати у опортунитету, те потпомагати данашњу владу, за то је и положио свој мандат. На његово место већ кандидирају **Штајмакера**, који је присуствовао народносном конгресу. Ма да се проносе гласови, да Штајмакер не ће примити понуђену кандидатуру, ипак ће избор за тај упражњени мандат бити прва прилика, да се огледају Саси — владиновци, опортунитетлије, са младим радикалним колом, које хоће да се придружи народносном програму, што је донешен на конгресу.

„OBIEST“.

„Обзор“ под тим насловом говори у 168. броју о сада штампаној књижици „Хрвати и језик српски“ од С. М. Д. — Чудновато да није могао ни да дочека да дело изађе, но се ето даде на посао пре времена. Њему „филозофу“ довољни су били само неки одељци у „Застави“, а ми му морадосмо остати дужни, док речену књижицу баш не опипасмо. Ми нисмо дакле ради, да опоричемо тврдње „величина у Обзору“ без разлога.

Пре свега „Обзору“ су криви сви Срби, па вели да се Таљеранова (Talleyrand) реч Бурбонима односи и на Србе, који да не знају ни за какав разлог ни доказ и т. д. „Обзор“ је то збиља добро протумачио, јер ми Срби и не нађосмо код Хрвата буди каквог разлога или доказа. Али ми опет не кривимо Хрвате као „Обзоров“ писац „несуђену“ браћу Србе, јер мислимо да су „суђена“ браћа Хрвати сањали, да су нам нешто разложили или доказали, па држе од сна да је јава. У јави знамо да Хрвати наше доказе и разлоге прогласе обично „детињаријом или глупаријом радикалне дечурлије око Заставе“, или попут „фамозног“, бајаги такођер „политичког“ листа „Хрв. Браника“ веле: „Zastava“, list luckast, list ispod svake kritike!“ — Да „политичка, оцена“ ако бога знаш!!! „Branik ni kuvan ni pečen!“ Збиља, може још и тај ђаво бити, да ће српске журналисте ићи, код „Хрв. Браника“ у „политичку школу!?“

Но пређимо на ствар. „Обзор“ вели да се у реченој књижици тврди да су Хрвати узели језик од Срба; но мило нам је да својим читаоцима уједно и препоручује књижицу, из које ће се сваки убедити, да се у њој „непобитним“ фактима доказује да је штокавштина српска, кајкавштина словеначка, а чакавштина хрватска. То не значи да су Хрвати узели језик од Срба, но да свако, ко говори штокавски, говори српски, био он Немац, Хрват или Србин; свако ко говори кајкавски, говори словеначки; а свако ко говори чакавски, говори хрватски, био он Србин или Хрват или ма које народности или вере. Писац „Обзоров“ сам је крив што то није разумео, те је за то самом себи чланак „Obiest“ написао!

Нико од свих словенских и несловенских научењака не сумња о том, да је штокавштина језик српски. Ни најновији научни радови Јагића и Решетара не поричу то, јер се и они морају оснивати на „научним“ податцима старијих времена, а не на најновијој „будаластој“ теорији пророка Антуна! По том дакле видимо да „kulturni zastoj, dekadenca i inferiornost“ нису Хрватима „terra incognita!“ — Исто тако у списима владике Ружичића, Руварца, С. Л. Лазина и т. д. нема ни близу толико „šovinizma, ludorije, megalomanske zaslieplјenosti“ и шта већ писац „Обзора“ хоће, колико у „научним“ списима професора „историје и штокавштине“ на загребачкој универзи! Време је већ да и Хрвати дакле једном упамте, да се назив језику не црпе из списа књижевничких, но из самог народа; те се ту не пита како књига пише, но како где народ говори! — Нису ето ни најмање Срби криви што се Таљеранова реч Бурбонима „da nisu ništa naučili niti šta zaboravili“, тако лепо примењује на саме Хрвате!

Кад писац „Обзора“, као што је сам доказао, није дорастао да разуме смисао расправе „Хрвати и језик српски“ од С. М. Д., ми га ево радо обавештавамо.

Књижица има 10 одељака са 53 стране.

У **првом** одељку побија писац мирним, поузданим тоном погрешне теорије о српском језику хрватског фантасте дра А. Старчевића; те универзитетских професора у Загребу Армина Павића, Таде Смичикласа и Вјекослава Клаића. — Указује како су штетна такова извртања науке у школи за српску децу, нарочито ону, која нису православне вере, те у кући немају прилике да чују истину. За пример томе узима „Шокце“ у Славонији, који су већ готово са свим напустили своју српску народност; а та иста погибељ прети и Далмацији, те Босни с Херцеговином. Наваља ту интересантан разговор са хрватским филозофом др. Ф. М. те закључује тим, да су и сам Гај, Љубић и Вебер, дакле најзаслужнији хрватски научењаци признавали штокавштину за језик српски, који су Хрвати узели од Срба за књижевни; али да то ипак не смета, да они остану Хрвати.

У **другом** одељку доказује се, да неки народи фактично не говоре својим матерњим језиком, но туђим, па су ипак своје народносно име задржали, на пр. Јевреји, који махом говоре немачким језиком. Лепо доказује ту, да ни политичке, ни географске, а најмање црквене границе могу бити критерије, по којима се народи деле; те у том погледу стоји на становишту првих светских капацитета етнографских, лингвистичких и историчких, Милера, Балбиа, Хумболта, Грима, и т. д. — дакле научара, каквих ми Срби и Хрвати никако немамо.

У **трећем** одељку палази штокавштину као језик свих Срба, јер се они где су год њоме служе као својим матерњим језиком, и нигде на свету другим језиком не говоре. Вели, да је тај језик претрпео модификације, и да се овако као сад говори тек од XII. века; а најстарији писани споменици тог језика су у Босни од Кулина бана.

У **четвртом** одељку стоји како су Кулин бан, католик бан Котромановић и сви каснији владари Босне и Херцеговине признавали језик тих земаља — у повељама Дубровчанима — за језик српски, а народ ма које вере, за народ српски. Исто је тако и језик Дубровчана скупа с народом био српски.

У **петом** одељку доказује како су и странци, народ у Босни и Херцеговини сматрали Србима. Између тих је и сам чувени Хрват др. Рачки, те Хрвати: Шиме Љубић, Јагић, Ткалчић, Маретић и т. д., сви словенски научењаци са Миклошићем и Шафариком; па и сам Рим знао је да су у Босни, Херцеговини и Далмацији Срби, а и сам најславнији босански краљ Твртко I. прогласио је себе и своју државу за српско краљевство.

У **шестом** одељку говори о упливу разних вера на народ речених земаља, те мисији, коју је ту вршила Турска а нарочито Аустро-Угарска, која, као што је познато, и данас употребљује Хрвате ту, као своје Јаничаре, пуштајући да ничу, где ни посејани вису. Говори како се под Турцима и освојена Славонија, готово цела Далмација и велики део Хрватске звале „Босна“, па како хрватске шовинисте хоће на основу тога да створе неке „босанске Хрвате“. Поради тога се и почео српски језик другаче и како није да назива.

У **седмом** одељку наводи да су у данашњу Хрватску и Славонију дошли некадашњи Срби из Босне и данашње Србије. Писци славонски су увек исповедали да се Илири, камо су рачунали Србе у Угарској, Црногорце, Србијанце, Старо-Србијанце, Босанце и Далматинце, разликују од Хрвата и по језику и по домовини. Знаменити писац Катанчић, католички калуђер, вели: „да се Илири сами признаваху Србима, а тако их и други називаху“; док за Хрвате вели: „да нису Илири“. Исто тако и Торквато Брлић, опет католик и Славонац вели: „да су Славонци Срби римокатоличког и православног закона.“ То исто тврди и славни славонски песник Матија А. Релковић.

У **осмом** одељку ниже хрватске научењаке који тврде, да је штокавштина језик српски. Ту је и „Јагић“ преко „воље обзоровог писца,“ и ми сумњамо да ће Јагић икад опорицати, што је **једном као научењак потврдио**, — Поред Јагића ту је и Шиме Љубић, који уједно и дубровачку књижевност признаје за српску, за тим чувени Крижанић, Гај и Кукуљевић. Гај назива Србе, без да је питао пророка Антуна и „обзоровог“ писца, **најглавнијом граном и темељем југословјанским**, а то не иде у прилог инферионости Српства према Хрватству. Кукуљевић „жестоки Хрват“, као и Јагић, Миклошић, Будмани и Даничић веле, да ни кајкавштина није језик хрватски.

У **деветом** одељку истиче се чакавштина као језик хрватски од најстаријих времена до данас; јер прави и чисти Хрвати и данас говоре чакавски. То тврди сам Кукуљевић и Станко Враз. Хрвати који говоре штокавштином нису чисти Хрвати, но похрваћени Срби, који су задржали свој некадањи српски језик. Тако су исто они који говоре кајкавски похрваћени Словенци. У мору кајкавштине говоре српска села Мариндол и Бојанци у Крањској штокавски, и у мору чакавштине збори српско село Пероj штокавски. Похрваћивању је ишао на руку католицизам, те је то ствар чисто верска, уметничка, т. ј. политичка, а такво Хрватство није генетичко. — Раковац сам исповеда, да је идеја Илирства оличена у тежњи „мајушних Хрвата“, да се помоћу Срба и Словенаца повећају и рашире.

У задњем, **десетом** одељку вели Хрват др Деметер да су Хрвати узели српску штокавштину; а Хрват Љубић вели такођер да Хрвати, којих нема много, узеше на Гајев позив српске начине и облике језичне. Сплетени „првак Анте“ постао је збиља првак кад је казао: „да он не зна за српски језик“; чиме је Гаја тако бламирао, да се исти једва опрао јавном изјавом: „да су хрватски Илири увели у свој целости језик српски у књижевност Хрватску.“ — Гај се управо поносио што су Хрвати примили српску штокавштину, дакле књижевно јединство језика са Србима, и ако је сам народ остао код своје чакавштине. — Кад нису са Илирством успели, хтели су српски језик већ да напусте, али силна надмоћност српског језика над Хрватским, није то допустила, па сад „паметни“ хрватски мужеви силом хоће тај „српски језик“ да покрсте у „хрватски.“ — Даље се доказује чудна појава својатања туђег у Хрвата, који су се некад служили латинским, те мађарским, крањским, немачким, а сад ето опет српским језиком; то је таково „ново Хрватсво“ само пуки „политички појам,“ јер су штокавци само Срби, а штокавштина само српски језик!

Ето то је смисао књижици „Хрвати и језик српски“, коју писац „Обзоров“ није разумео. Као што се види нема у њој ништа што се са науком и истином не слаже, па за то и виђамо да се „нека дечурлија“ купе баш око самог „Обзора.“

Камо среће да није ни једна српска кућа без ове вредне књижице, која у тако лепој и истинитој боји приказује свету познати „хрватски шовинизам.“ — Кад би ју и браћа Хрвати читали, можда би се временом она речена Таљеранова реченица мање на њих односила. Ко год дакле те књижице нема, нека брзо пошље 30 новч. а. вр. администрацији Заставе, па се не ће кајати. **х. у.**

ДОПИСИ.

Ново Село (Рева-Ујфалу), 1. августа. Познато вам је драги читаоци, да се наша браћа пре неких дана у Будимпешти на општи братски договор састала. Састали се сви скупа да се јадају једно другом, шта их тишти, боли. Али на жалост, бејаху тамо и нека небраћа, Несрби. Одоше они да протестују против истог народносног конгреса, велећи, да им је овде са свим добро и да су у свачему потпуно задовољни.

То су вам неке праве „фирме“ и фине ноћне грабљиве птичурине, које чекају на — плен.

Па шта урадише ова вајна браћа? Потписаше неку „изјаву“ пошто их из дворане на поље избацише, јер се већ у напред знало за што су дошли. Изјавише мудри, да они ништа не ће, да знају о конгресу; даље рекоше, да се с њима слажу сто и стотина хиљада таких шепртља као што су они. И они се онда сматрају за Србе. То су праве кукавице и шуше, све их треба у топ па у — Дунав.

Скупише их у чопору, обору, па их отераше, као оно кад брат Гаја своје свиње тера у Штајнбрух на пазар. Кажу, да су се путем добро провађали, само им онако мало топло бејаше, јер су затворени били, односно путовали су на неки марвенски жељезнички коли.

Питаш ме драги читаоче, које су те „фирме“ из марвенских жељезничких кола? У напред ћеш видети, да су неке шуше и поганци. Сад ћу их редом поименце приказати. Ево их: Паја Аксимовић, Јоца Стаић, Стеван Ковачевић, Миша Вајдић, Јова Миштанов, Јова Гаић, Вељко Костић, Аскербаша Мита Лацков, дембел и белембаша Јоца Радулов, Скендербег Миша Пандуров из Новога Села и неки Арнаутин срп. учитељ Стакић „Деже“ из Долова.

То су имена оних изрода, који у Будимпешти потписаше ону красну изјаву. Нека сваки о њима изрекне свој суд. Видимо да су неки из Новога Села; један је из Долова, а остали су пак из панчевачке и бечкеречке околине. Боље би било да се тамо подавили, него што су кући дошли.

Кума Дамјан.

Вести из места и са стране.

Нови професори. Прошлог четвртка држао је школски савет своју редовну седницу, на којој су изабрати ови нови професори: Светозар Дамјановић управ. срп. више девој. школе у Панчеву, за професора ново устројене женске препарандије у Сомбору; др: П. Мирча, такође за професора исте женске препарандије; др. Светозар Трбојевић за професора мушке препарандије у Пакрацу.

Наставници глувонемих. Док се код нас ови стручњаци специалисте, међу скоро у исти ред са учитељима основних или грађанских школа, дотле из „Statistisches Jahrbuch für Taubstummen — Sehrer, Stuttgart, Verlag von et. Comp.“ виђамо, да су они на државним и земаљским заводима у Немачкој, Аустрији и Угарској награђени као професори средњих школа, а можда и мало више. Тако је у Берлину њихова награда од 2800—4300 марака, уз повишице сваке четврте године од 360 м. и станарином од 540 м. — Управитељ има 3600—5500 м, повишице и станарину. У Бечу је награда од 1000 фор. а. вр. са петогод. повишицама од 200 фор. и 300 фор. станарине. Управитељ има осим тог 400 фор. функционалног доплатка. — У Вацу је такође награда од 100 фор. са петогод. повишицама од 100 фор. и станарином од 200 фор, а Управитељ 400 фор. више. — А што је код нас? Ми и овај једини завод у Митровици не можемо да одржимо и да унапредимо!!

Осетљиви слуга. Пишу нам из **Вел. Бечкерека**: Слуга барона Фајелића, из освете што га је слушкиња господару облагала, те му овај службу отказао, опали из револвера на слушкињу, за тим је неколико пута ножем убоде, а после учињеног злочина, затвори се у собу и бријачем себи врат пресече. Полу убијена слушкиња и слуга самоубица пренешени су у болницу.

Ухватили Ковачевића. Оног тајанственог католичког попу, што је свако јутро на ште срце, држао у Загребу службе за покој душе надвојводе Албрехта, и који је на исте позивао надвојвоткињу Бланш

„Једној жалосној појави“ ни једним јединим **доказом** не доказује оно, што ми баца у образ. Али што је од доказа одујмио, то је накрмио личном грдњом; назвао ме: **лакрдијашем, шарлатаном, незналицом, фалсификатором, демагогом и дрским букачем.** И њему то нијесу личне увриједе! Па још он има образа да се тужи, да је — „лично нападнут“! Али не пита се ту лични нападај, господин Станоје, него **доказе, доказе** хоће људи. И докле год ти мени **доказима не докажеш**, да сам ја (разуми, да сам **ја**, а не ко други) макар гђе, макар кад и макар само једну јоту фалсификовао и намјерно изопачио: све дотле остајеш ти, пунонасловни господичићу, прост клеветник који хоће јевтино да се прослави — на рачун туђег образа. Или зар ти мислиш, да је довољно рећи некоме: твоје су тврдње „дрске и без смисла“, то је „фалсификовање факата“ — а **доказе** за то стиснути у џепу? Е, мој соколе тако могу мислити само уображене величине.

Него, јадно ти и знање твоје, кад ми и по **шести** пут подмећеш: да сам ја рекао да су Скити и Сармати били Словени, односно Срби. Јер ја сам само исписао и набројао оне писце, који то тврде, а то тврди мноштво туђинаца и домаћих писаца, почев чак од Иродота и Птоломеја, па до мог имењака Симеуна Кончара, који баш у твоме „Стражилову“ (бр. 29. г. 1894.) овако вели: „— — Dolci, Severini, Appendini, Рајић, Катанчић, Kleczewski, Bogusz-Sestrencewicz, Csajkowski, Lelewel, Шафарик — мислили су и **доказали** су, да Готи, **Сармати, Скити**, Гети, Трачани, Илири итд. нијесу били ништа друго до **Словени.** — — Све такове словенске писце наткрилио је славни Словак Фрањо Сасинек“. Па најзад каже: да је њему (Кончару) „пошло за руком доказати, да су Сасинекови исконски Словени на балканском полуострву **прави правцати Срби**“. А да су ти Кончарови Срби истовјетни са оним Србима у Скитији и Сармацији, то сам ја доказао множином других писаца Несрба, на читавих 10 страна (од 130 до 140.), гђе и сам др. Маретић за Ските ораче каже; „Ти Скити били су без двојбе **Словени**,“ па најзад по Каперту и Шафарику тврди: „да су тамо не само у доба Херодотово сиђели, него и **данас** тамо сједе Славени“, а да су ти Словени баш Срби, навео сам ти опђе најзад и Шафарика, па и Вацерода, који име Сармат тумачи именом Србин: „Sarmathe **Sirbi** tum dicti,“ па: „Sarmathe **Zirbi** populi“, а то све на гомилу потврђује и Грк Кедрин, који чак називље Скитима све Србе и Хрвате колико их је год под небом. А на сав тај калабалук од писаца, ја од своје стране (на стр. 134—35.), па баш на твоју адресу, момче риболовче, рекох само ов'лико: „И ево ја теби **поклањам** све оне писце, који тврдише, да су **сви** Скити и Сармати били Срби (потоњи Словени). И ја ти драге воље допуштам, да је било и неких покојних **правих** Скита и Сармата у тој Скитији и Сармацији **доцнијој**. Чуј: „доцнијој“ — рече Николајевић. Али то све није ни мало сметало, да на тој огромној просторији буде још и неких Хуна и Хуно-Сабира, а још више и понајвише Срба Србаковића. — — Ал у истини (рекох ја даље) Скити Србима и Срби Скитима **не бејаху ни девета рупа на свирали**. Они нама бјеху само прве комшије илити сусједи, а бјеху — док бијаху.“

Па тако и она **шеста** неистина твоја, господин Станоје, бјеше — док бијаше!

(Па наставићу!)

Сима Лукин Лазић,
житељ загребски.

у и њену сестру принцезу Бурбонску — па га после нестаде, ухваћен је у Цељу. Исти је попа предат окружном суду штајерском, који има да извиди и докаже, зашто је попа дотичне госпође позивао у цркву, и зашто је на једаред из Загреба побегао.

Болестан надвојвода. Како јављају млоги бечки листови надвојвода Фрања Фердинад од Аустрије-Есте оболео је од плућног катара, услед чега му је потребан велики мир и одмор. По налогу лечника, он неће тога ради суделовати код овогодишњих јесењих маневера. Допуст који је од сваке службе војничке затражио од цара, већ је и добио, и то на доста дуго време.

Српска сентомашка ђачка омладина, уз суделовање овд. „срп. црк. певачке дружине," приређује на Преображење 6. 18. авг. 1895. г. у општинској дворани велике гостионице забаву са позор. представом и игранком. Распоред забаве: 1. Пева „срп. црк. певачка дружина." 2. Школски надзорник, шаљива игра с певањем у 1 чину од † К. Трифковића. 3. „Красни сарафан, пева Даринка Рунића, уз пратњу хармонијума. 4. Пријатељи, шаљива игра у 1 чину од Л. Лазаревића.

То је ваш васпитаник. Последњи „Обзор" препун је грдње и претњи на осечког магистратског чиновника Оскара пл. Салопека, што се је овај и сувише млого истакао као мађарон, приликом последњих демонстрација у Осеку. Ми се заиста чудимо „Обзору", каквим се правом срди на Салопека, тог његовог и „Венчевог" до јучерашњег сарадника. Јер да сте га ви боље и солидније умели васпитати и упутити у живот, верујте да би и он сасвим друкчији био. Овако погледајући на овог младог мађарона, који је до јуче ваш сарадник, и тица вашег јата био — можемо са свим мирно рећи: да ивер од кладе далеко не пада!

Школска објава. У суботу 19. (31.) августа о. г. држаће се: пријемни, поновни и накнадни испити са ученицима, које долазе и које су биле овде. 1. 2. и 3. септембра о. г. по нов кал. траје уписивање. 4. и 5. септембра држаће се приватни испити, а 6. септембра о. г. почеће редовна предавања. У I. разред примају се ученице, које су навршиле 10. годину живота и које су с добрим успехом свршиле IV. разред осн. нар. школе. — Ученице из V. и VI. разреда осн. нар. школе могу бити примљене у II. и III. разред ове школе, ако предходно на пријемном испиту покажу добр успех из предмета, што нису училе у осн. нар. школи а овде су прописане у прва два резреда. При уписивању ученица трежи се, да донесу крштено писмо, школску сведоџбу из последње године и сведоџбу, да су каламљене кравијим богињама. Приватне ученице имају се у почетку школ. године, а најдаље за прва три месеца писменом молбом пријавити учитељском збору за то, и приложити ту крштено писмо и последњу школ. сведоџбу. Родитељи редовних ученица умољавају се, да предходно пријаве школској управи, где намеравају дати у стан своје жен. дете; а породице, које мисле држати овакову децу, умољавају се такође, да се пре примања пријаве за то потписаној управи. У Нов. Саду, 1. (13.) августа 1895. А. Варађанин управитељ.

Први цивилни брак. Нека бечка глумица писала је недавно угарском министру преседнику барону Банфију и лепо га молила, да јој дозволи, да се она и неки глумац, могу први венчати по новом закону о цивилном браку. Кад додамо да се исти глумац зове Хаберфелд и да је Јеврејин, онда ће те разумети ту силну младеначку радост, да они склопе први брак безверја!

Сто година јехтичаг. У Паризу живи стари неки ветеран, именом Владо Бељо, којега је животопис врло занимљив. Родио се је 22. априла 1792. Пригодом битке код Ватерла где је задобио при одбрани 105 барјака пешачке пуковније жестоки ударац од сабље по глави. Пошто се је из енглескога ропства повратио натраг у Француску, одпустише га из војске, јер да је био у јаком степену ехтичав. Па ипак још и данас живи, а јехтика му баш ништа не нахуди. Заиста чудноват болесник.

Колера у Угарској. Како јављају мађарске новине у месту Њиређхазу појавила се је колера. На име у том је месту умро неки Габор Сабо, под веома сумњивим колеричним знацима, ко што је и сам физикус потврдио да је дотични умро од азијатске колере. Министарство је одма послало нарочитог комесара у дотично место, да што пре предузме нужне мере, како би се страшна зараза у зачетку спречила.

Београд велеград. Бели Београд, како који дан, све више стиче услова, да постане прави велеград. Како нам јављају, у најбржем времену Београд ће добити и велики модерни кеј, за сада само на савској обали, а касније и на дунавској. Већ су ударени и шипови уза Саву, почињући од савског моста, па све до градске тврђаве. И тако од пре неколико дана отпочели су стално предходни радови око подизања кеја, који ће подићи углед Београда — и који ће му служити као једна ретка знаменитост, коју многе европске вароши немају.

Заклао жену маказама. Некакав париски трговац Везорд имао је веома лепу и младу жену, коју је страсно љубио, а у чију је верност и поштење почео сумњати. Једнога дана замоли је да му помогне, око закопчавања дугмета на кошуљи. Женица и не сањајући шта ће бити, поче безбрижно закопчавати мужу дугме. У тај пар сјури јој љубоморни муж велике маказе у врат, услед чега је после кратког времена и умрла — можда са свим невина.

Маргаретино острво, Валда нема тога ко није видео, или бар штогод чуо о красном Маргаретином острву крај Пеште на Дунаву. На том острву где су се Пештанци понајрадије провађали, намеран је његов власник надвојвода Јосифа да огради високим зидом, и тако да закрати уживање широј публици. Како је познато он је нудио исто острво на откуп пештанској општини, па пошто она на то није пристала, а власник не може више да троши за даље издржавање истог острва — то се је решио да га огради, па да поједине парцеле прода богаташима пештанским за виле.

Гром ударио у циркус. Како јављају из једне беглајске вароши, ударио је јак гром у један тамошњи циркус, који је услед тога сав изгорео. Престрављена публика бегала је на све стране, само да себи живот спасе, међутим је много њих веома јако озлеђено и од ватре осакаћено.

Прослава краљевог рођендана. И ове године прослављен је у Београду, врло свечано 2. август, као рођен дан српског краља Александра. Сва београдска посада у свечаној униформи стајала је по улицама упарађена од краљевог двора, па до саборне цркве. Кад се краљ са службе у двор повратио, одржао је преглед целокупне војске, која је испред његовог балкона дефилирала. У вече је био свечан бал у двору, на ком је осим страних дипломата, било и пуно београдских грађана и официра са својим госпођама и госпођицама. Тим поводом је краљ многе унапредио у аванзману, а многима је и одличија подарио; а сутра дан је са краљицом отпутовао у Бијарац. Тако се ето завршио овај деветнајсти дан младога краља Александра I. од Србије.

Потопила се лађа. Из Бреста у Француској јављају, да је једна Француска лађа, примила 10. о. м. 40 момака са немачке лађе „Миранде", која је код вароши Квесанта са свим у море потонула.

Влак прешао преко деце. Брзи влак, који је прошле недеље из Беча за Остенде ишао, улазећи у бигендски колодвор, велику је несрећу произвео. Влак је на гомилу деце наишао, која су се играла, и од којих је више позледио, а троје измрцварио.

Народна привреда.

Пиварство у Србији.

Има већ више година, од како у Србији успева пиварство, но кад је филоксера и пероноспора стала уништавати српске винограде, почела је ова важна индустријска грана брзим и сигурним кораком напредовати тако, да је по извештају најновијих података, потрошња пива од године 1893. до 1894. поскочила за читавих 30%. Домаћега вина бејаше нестало, довеженог нема доста, а и скупо је, па је с тога наравно, ваљало пригрлити пиво у место вина и то тим више, што га сама земља у довољној мери и доброј врсти произваћа.

У Србији има данас десет фабрика пива, наиме у Београду и Ваљеву по две, а у Чачку, Зајечару, Јагодини, Шапцу, Неготину и Алексинцу по једна. Највеће и најзнаменитије су оне у Београду, које раде са паром а власништво је Ђуре Вајферта и Игњата Вајлонија и синова. Од 75.000 столитара свеукупне годишње производње, одпада на прву око 30 000 а на другу око 20.000 столитара, докле су остале пиваре мање продукционе снаге, а терају се ручном силом. Овде ћемо само мимогред споменути, да „загребачка деоничка творница пива" производи већ сада преко 30.000 столитара а изван сваке је сумње, да ће се та цифра у скорој будућности знатно повисити.

Док се на пример у Хрватској и Славонији троши силно туђе пиво, и тим отежава процват домаће индустрије, пије се у Србији, особито у унутрашњости, искључиво домаћи произвол, а изузетак чини једино главни град Београд. У Београду точе неки досељени туђинци понешто пилзанскога и баварскога пива, кога ретко када граже Срби, него туђинци, именито Швабе, којих тамо прилично има. Недавно се је покушало увозити и енглеског пива, но пошто се та врста битно разликује од оних, које су тамо обљубљене, није се енглеско пиво могло одржати, те се је довежена количина једва могла продати у Београду настањеним Енглезима. Београдске пиваре творе осим светлог мартовског још и тако званог тамног двоструког мартовског пива, које прилично слабо иде, јер се у Београду точи у истини добро шпатенско пиво, са којим се је тешко такмити.

Сирови материјал за творење пива добива се већим делом у самој земљи. То вреди особито гледе јечма, те најглавније сировине у пиварству, која се је прећашњих година повлачила из Угарске, дочим то сада у довољној количини произваћа сама Србија, навластито пожаревачки округ, где на плодним равницама јечам врло добро успева. Слад се пак још импортира, али у малим количинама и то скоро искључиво из места Стадлау крај Беча. Хмељ насупрот мора се као и досада добављати из иноземства, наиме већим делом из предела Сац у северозападној Ческој, пошто климатички одношаји у Србији нису подесни за одгајивање те важне биљне. Године 1893. плаћале су српске пиваре за 50 килограма хмеља 180 до 190 фор., али су га зато лане добивали уз ванредно јефтину цену од 65, до 80 фор. Све остале пиварске потребе намиривале су српске фабрике пива у иноземству, и то у првом реду стаклад, нешто из штајерске али већином из ческих фабрика стакла, затим смолу, машине и њихове поједине делове из Аустрије, бачве опет понајвише из саме земље, а нешто мало из јужне Угарске.

Српске пиваре производе, осим пива у бачвама, још и пива у боцама, потоњи се је посао у задње доба почео врло лепо развијати. Већина пивара имају у унутрашњости земље своја стоваришта, да промет са купцима буде лакши, а пошто њихова укупна производња покрива све потребе земље, покушала је Вајфертова пивара да српском пиву прокрчи извоз у иностранство, те правцем прама Скопљу и Солуну извози годишње до десет вагона пива, но веома тешко може да одоли туђој, нарочито немачкој утакмици.

Потрошња пива у Србији оптерећена је осим државних и општинских даћа и са државном потрошарином од 20 динара у злату по столитру, те градском трошарином од 10 динара, која потоња износи у Нишу само 5 динара. Толико о производњи пива у Србији. „О."

Трговина.

Нови Сад, 5. августа. Пшеница прве каквоће 6 фор. ——— нов. Пшеница средња 5 фор. 80 нов. Пшеница лакша роба 5 ф. 50—60 новч. Наполица 5 фор. 10—30 н. Јечам 4 ф. 60—70 н. Зоб 5 фор 20—30 нов. Кукуруз у зрну 5 ф. 70—80 Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор., дебела паљена 62 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	.	48 н.
„ средњи	. . .	46 н.
„ лаки	. . .	44 н.

Све од 1 килограма.

Теоци	.	10—18 ф. по комаду.
Јагњци	.	7—12 ф. по пару.
Овци	. .	— — ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

4. августа било је 3·26 метара, а 5. августа било је 3·20 мет.

Најновије вести.

Ствар бугарска још је у неизвесности. Из Лондона се шире гласови како су се све силе сагласиле у жељи, да се већ једном коначно уреди ствар бугарска. Борис би имао прећи у православље а руски би му цар кумовао, те би то било фактично признање Фердинанда за кнеза, а формално би доцније дошло, док би Русија одаслала у Бугарску свог сталног заступника.

Белгијски назадњачки школски закони, против којих је устало цело јавно мњење, примљени су и у другом читању са 81, против 52 гласа.

Јавна захвала.

Част ми је у име ожалошћене породице изјавити најтоплију захвалу пречасној г. г. Ђорђу Максимовићу пароху черевићком и Герману Милошевићу администратору баноштарском на чинодејствовању и надгробној беседи, а грађанству черевићком на саучешћу и присуствовању при погребу непрежаљене ми сестре Марије.

У Новом Саду 4. августа 1895.

Др. Јован Стојић.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Услед оставке овд. учитеља г. Петра Вуковог упражњено је учитељско место на III. и IV. разреду срп. вероисповедне мушке школе на које се стечај расписује.

Са тим местом скопчана је годишња плата од 400 фор. За држање пофторне школе 30 фор. У име перовођства и рачуновођства 50 фор. За писаћи прибор 8 фор. Од укопа где позван буде 1 фор. а од парастоса 40 нов. Уз то слободан стан састојећи се из: 3 собе, кујне, шпајза, штале, шупе и дивне виновом лозом и воћем засађене баште, за зимњи огрев 4 хвата сламе.

Изабрани учитељ биће дужан све шк. уредбом прописане дужности вршити, за десном певницом појати и децу црквеном појању учити.

Рок стечају истиче 13. августа, по с. к. којег ће се дана и избор обавити. — Лична пријава узеће се у обзир. Ваљано инструиране молбе са документима имају се председнику шк. одбора поднети.

У Ср. Елемиру 12. јула 1895. године.

Трива Суботин,
председ. шк. одбора.

1—2

Старији шпецерајски спомоћник и шегрт, из добре куће могу у моју радњу одма ступити. Првенство имају, који осим српски говоре немачки и мађарски.

1—1 **ЈОВАН ПОПОВИЋ, Панчево.**

ТРГОВИНА
МИШЕ НИКОЛИЋА
У ИНЂИЈИ

потребује једног гвожђарског и једног манупфактуристу помоћника. 2-2

СТЕЧАЈ.

На упражњено место учитеља и појца на срп. народној четвороразредној обосполној вероисповедној школи у Винковцима, овим се стечај расписује.

Плата учитељска износи годишње 500 фор. а. вр. слободан стан у нарави и огрев. Од погреба где позван буде 1 фор. а од парастоса 50 нов. У име перовођства уживаће 30 фор. годишње награде.

У дужност учитељу спадају све школским уредбама прописане дужности у школи вршити а у св. цркви дужности појца обављати и школску децу црквеном појању учити.

Рок стечају траје до 20. августа (4. септ. п. рим.) о. г. ког ће се дана и избор учитеља обавити.

Молитељи имају своје добро инструиране молбенице са нужним прилозима до означеног рока управити: Председништву срп. црквенд-школске општине у Винковцима (Славонија).

Ако изабрани учитељ буде вешт у обуци нотног певања имаће посебну награду.

Изабрани учитељ имао би са 1. септембром по старом календару своје звање наступити и школу отпочети.

Из ванредне седнице црквено-школског одбора држане у Винковцима дне 31. јула (11. авг.) 1895.

Др. Ђ. Милашиновић
председник.

2—2

ПАМУЧАРСКА И СРПСКО-ПЛАТНАРСКА
ТРГОВИНА
ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА
У НОВОМ САДУ

потребује спомоћника, вична тој струци. Ступити може одма. 2 2

ТРАЖИ СЕ

старији трговачки спомоћник, шпецерајске струке, који је у књиговодству вешт за једну радњу на велико. Рефлектанти који трајна места траже, нека изволе своје оферте на немачком језику, са преписом сведоџба и захтевом плате под бројем **18/К** на **HAASENSTEIN & VOGLER, Wien, I.** управити. 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА
ТРГОВИНА
ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИНА
У ИЛОКУ

треба два шегрта и једног практиканта, који могу одма ступити. 3-3

МОЈУ ДОБРО УРЕЂЕНУ
ШПЕЦЕРАЈСКУ РАДЊУ

на житној пијаци предао би под врло повољним условима. Поред исте је и стан. Кирија је јефтина.

ВОИН ЈОВАНОВИЋ
семенарски трговац.

3—3

КОТОБАЊУ
50 ХВАТИ ДУГАЧКУ

са магацином и кантаром у добром стању под црепом, осигурану, на добром месту у среди Бешке, издајем одмах под најам на годину дана. Ближа извешћа код **Јована Божића**, трговца у Ср. Карловци. 3—3

У свима земљама заштићена законом.
За Аустро-Угарску заштитна марна № 46 %.

Essenz stomatica compos. Schutzm. J im Stern.
St. Jakobs капљице за стомак.

Од више година опробано средство против болести у стомаку, нарочито за слабо варење стомака, који нема апетита, колере, грчева, колике и содбренена и затвора. Једна флаша 60 нов. и 1 фор. 20 нов. Проспект гратис. Као средство првог реда против нервни болести од много година опробано Dr. Lieber's Nerven-Kraft-Elixir са Schutzmark-ом † и лентер. Прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у апотеки M Fanta, Prag.

ПИЈАНСТВО и у највећој мери, може се излечити са Essenz Sougede. Може се употребити са знањем и без знања пијанца, јер је без боје, без укуса и без мириса. Успех се гарантује. Флаша 1 фор. 80 нов.

Tinct. nervi tonica
проф. Dr. Lieber's Nervenkraft-Elixir.

Једино прави са марком врста и лентера, прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у апотеци Max Fanta Prag. Тај препарат је од много година опробано средство за јачање живаца, особито против слабости лупања срца, бола у леђи, несвестице, главобоље и хрђавог варења. Проспект гратис. Флаша 1 ф., 2 ф., и 3 ф. 50 н. За болести стомака најбоље су St. Jakob's капљице, флаша 60 новч. и 1 фор. 20 нов.

Водена болест излечима са **Hydrops Essenz** у сваком штадијуму брзо и сигурно, Успех се гарантује. Лекарима за употребљавање врло се препоручује. И тамо помогне, где је сва нада напуштена. За потпуно опорављање доста је једна или две флаше по 3 фор.

Главна стоваришта: Salvator Apotheke Pressburg, Nyiri György, Molnar L. Gr. Wardein, Partos Adam, Bogatincsević K. Gr. Kikinda, Farkas J. Kecskemet, Péterffy Imre Marm. Sziget, Karl Jahner Temesvar, P. Mittelbach Agram, и у др. 40—80

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Малетића у Н. Саду.